

REVISTA ENCICLO-
PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspunzător: Ioan Corbu, Cluj, Str. Gen. Grigorescu 16.

Se împarte gratuit, în librării 3 Lei exemplarul

Invețători de ađi.

Intr'o revistă invetătorescă se discuta (in anul trecut) căsătoria invetătorilor, și se îndemnau invetători să iee in căsătorie colege. Nimeni nu pôte avè ce-va în contră. Dar nu putem lăsa fără observări următorea rătécire trufașă și desprețuitoare pentru fetele de țeranı: „Să lăsăm pe Susana și pe Stanca să o iee Neacșu și Radu". Noi șciam că invetători satelor se recrutau din Neacși și Rađi satelor, și i-am vedut purtând cu mândrie veștmintul național. Acum dintr'odată aflăm cu surprindere, că invetători sunt domnișori cu fumuri, vor fi fiind Tancređi, Tiberii... , cari cred, că au dreptul să se uite dela o anumită înălțime la Susanele și Stancele satelor năstre. Și óre pentrece? Nu mai au invetători de ađi mame Susane, sau Stance, adecă țerance? Sau, nu au aceste Stance sau Susane atâta cultură cât Mimi, sau Miți dela oraș? Atâți-a ani de cursuri pentru aduți la școlele primare nu pot da atâta cultură cât câte-va clase de liceu? Așe de puțin credit dau inși-și invetători acestor cursuri? Sau, nu au aceste Susane și Stance avere, moșie, pôte mai mare decât Mimi și Miți dela oraș, cari nu se prea îndură să deșcindă la sate, și chiar dacă vrënd, nevrënd, se vor îndura, aduc în loc de đestre pretenții, cari nu se pot îndestuli nici cu salariile destul de frumóse ađi ale invetătorilor — și cu idealul de a reveni la oraș cu bărbatul, cee-a ce nu se pôte ajunge fără să te înserii în un partid politic. ca să te poti căpētu. Natural, că neavënd nici o economie, o moșioră, pe care să și-o lucre cu nevęsta și familia, nemică nu-l mai lęgă de vięta dela sate, de care va încerca să scape cât mai curind. Se pot numi acești-a, și pot să devină apostoli satelor năstre, de cari avem așe de mare lipsă pentru luminarea și rădicarea culturală și economică a țeranimei năstre?

Invetători de ađi, cari desprețuesc Susanele și Stancele satelor, și nu se precep, cum se țin córnela plugului, nu pot să facă nici un apostolat la sate, ca vechi invetători, legați de

sat prin nevastă și moșiora ei pe vieță, ca și preotul. Pentru învățători de ași satele nu mai sunt un scop, ci numai o nevoia, o tréptă pentru a putè ajunge idealul — la oraș.

Și óre de când acéstă prefacere și schimbare mai mult în mai réu, în loc de mai bine? Răspunsul: de când învățători sunt răsățați bugetului, de când li-s'au mărit salariile peste ori-ce măsură dréptă, spre marea nedreptățire și indignare a tuturor celor-alaltți funcționari alți statului. Așe, pe când nici celi mai favorizați funcționari: magistrați și ofițeri n'au ajuns la salariile dinainte de bătaia, salariile învățătorilor au fost cel puțin îndoite. Toți părinți spuneau că cea mai fruptuosă, mai ușoră și mai gras răsplătită carieră e cea de învățător. La încercarea din urmă de grevă a funcționarilor singuri învățători au rămas la o parte, fiindcă o spuneau pe față: „noi suntem îndestuliți“. Care categorie de funcționari a putut sè o spună asta în timpul de după bătaia? Dar apetitul creșce mâncând. Numai puțin înainte de reducerea salariilor învățători amenințau cu grevă, dacă nu li se vor da 80% din salariile profesorilor, și strigau că mor de fóme cu salariile lor — da, din cauza neplătirei, dar nu a puținățați salariilor. Cu ce îndreptățire se puteau numi salarii de fóme salariile învățătorilor săteșci de peste 8000 lei lunar și pensiile și mai mari — adevărată pradă — până la 10 mii lei (cât un președinte de Tribunal, după salariu de bază de 2500 L.)! Ce sè dica secretari comunali cu studii mai multe și mai grele, cu lucru mult mai greu, cu salarii mai mici și aprópe fără vacanțe și fără dumineci? De unde sè. plătescă statul anual 100.000 Lei salariul învățătorului și póte și pensia învățătorului pensionat, în un sātuț, când tótă darea satului cătră stat nu se rădică nici la 50.000 L.? și — cel puțin — este ce-va proporțiune între acésta pradă de bani și binefacerile șcólei săteșci pentru popor?. (cari de regulă se prețuesc prea sus. Cu atâte-a școle normale vom ajunge sè plătim pentru fiecare copil câte un dascăl — și ce salarii!)

Dar acésta pradă de bani și sarcină peste puterile de plată ale unui stat de țerani departe de a fi adus o îmbunătățire, a adus numai scăderi și neajunsuri atât în starea materială a învățătorilor, cât și în învățămîntul sătesc, prefăcend învățătorimea în o clasă de desrădęcinați în sarcina bugetului atât de secătuit al statului. Una din cele mai de frunte chiămări ale învățătorului sătesc e rădicarea economică a țerăniei, care are sè fiă primul scop al șcólei, scrisul și cititul fiind numai un mijloc. Căci dóră nu pentru acee-a se învăță carte la sate, ca sè facă pe țeran burduf de carte, sau pentru ca țe-

ranul se p^otă face politică (injurături și bătăi). Pentru rădica-
rea economică a satelor, ca și pentru îndrumarea practică a
școlii săteșci și convingerea țeranului despre folósele cunoș-
cinței de carte, se înv^êtă economie rațională la cursurile pentru
adulți. Dar ce credit are înaintea țeranului, și cum p^ote da
îndrumări practice și de folos, când înv^êtătorul le citeșce din o
carte, care a înv^êțat-o și el de rost, fără însă să fi urmat și
aplicat însu-și aceste îndrumări la economia lui, dacă nu o are,
căci numai așa se p^ote convinge țeranul de folósele înv^êțatu-
rei. Țeranul ȓice și cu tot dreptul: „Ce are să mă învețe pe
mine d-l înv^êtător cum să-mi port economia, când el nu șcie
pune mâna nici pe cósă, nici pe c^ornele plugului“. De-a-surda
sunt tóte indemnurile din carte, dacă înv^êtătorul nu le p^ote
urma și aplica la economia lui mai întiiu. Predicarea econo-
miei numai din carte, la popor, nu ajunge o c^êpă degerată.

Înv^êtătorul legat pe vi^êtă de sat cu familia și moșióra,
av^ênd casa și m^esa lui, se va ajunge mai bine cu salariul vechiu
(mai mic), decăt celi de aȓi cu salar indoit, dar fără alte venite
laterale. Cel d'întiiu, pe lângă moșióra lui se va mai put^e apuca
și de pomărit, grădinărit și stupăritul rațional, cari îi vor aduce
frumóse venituri laterale, av^ênd și datorința să indrumeze satele
spre aceste ramuri frumóse și bânóse de economie. În grădi-
nărit (legumărit), ț^eră agricolă cu academii de *înalte* studii agro-
nomice, suntem și aȓi tributari Bulgarilor, cari scot anual de
pe legume sume însemnate din ț^eră, cari ar prinde bine și
țeranului nostru, când prețul grânelor și peste tot al bucatelor
e aprópe de bațjocură.

Copili înv^êtătorului cu moșióră, în lungile vacanțe de
v^eră îl vor ajuta la lucrul economiei, făc^ênd cea mai frumósă
și mai nobilă educație fizică, nu la selbăt^eciile sportive. În a-
cest scop vacanțele de v^eră la școlile săteșci s'ar put^e pre-
lungi la 4 luni (Iunie—Sept.), căci și copili sătenilor cată să fiă
lăsați de ajutor părinților la economie. Analfabetismul nu se
va stîrpi cu prelungirea cursurilor școlare săteșci, cu sale deșerte,
nici cu îngreunarea bugetului peste m^esura puterilor, ci cu
cursuri mai scurte, dar cu salele pline. Cu moșióra și cele-a-
lalte ramuri de economie înv^êtătorul sătesc își va put^e creșce
copili, cari vor av^e aplecare spre carte, mai ușor decăt celi r^e-
ȓ^emați numai pe salare, chiar duple, dar fără alt c^âp^etăiu. Iar
copili, cari n'au aplecare spre carte, vor r^emân^e plugari înstă-
riți și luminați, cari își vor cultiva moșióra, cum au înv^êțat
dela părinți, rădicând starea și nivelul cultural și economic al
sater. Ce se va alege însă din copili înv^êtătorilor fără moșie,
cari n'au aplecare pentru carte? La meserii nu se prea

îndemnă, ba chiar acolo e criza mai mare, lipsa de lucru — fără nici o ocupațiune tótă véra, ca și părinți, decât sportul degenerat în scop, în loc de a fi numai un mijloc pentru educația fizică, în lipsă de alt ce-va mai bun, — nu se va alege din eli decât agenți și bătăuși la alegeri, noua meserie care ne duce téra spre ruină și ne pregătește terenul pentru bolșevism.

Învățători de ađi cu salariile de ađi pot fi buni pentru orașe, dar nu pentru sate. La sate ne trebuiesc vechi învățători: Rađi și Neacși, cu salariile vechi, învățători și totodată plugari luminați, singuri apostoli adevărați ai satelor, pe cari politicieni sê-i lase în pace tótă vieța în satul lor, și sê nu-i permute în tot anul, adecă la fiecare alegere.

Educația de ađi.

Intr'o „revistă pentru răspândirea școli active” în „lucrarea” unui elev de cl. VI, l. „Viața mea” (!) citim: „Eu întâiu am furat mere și pere dela moșul”. N'are nici o legătură cu restul, ci e spusă numai pentru a se lăuda. că ce faptă de lăudat a făcut. Intiiu a furat mere dela moșul, apoi de sigur și dela alți, și póte și alt ce-va. Creangă amintea pe lângă ștregării și câte-va vergi, cari câteodată se mai iértă. Cine nu-și aduce aminte de câte o ștregărie din copilărie, e aplecarea spre réu a copilului, care însă trebuie ciuntată și nu încurajată și arătată ca vrednică de laudă, ba încă și ca literatură frumósă (!) în „șcóla de experiență”. Cu așè pedagogie se pregătesc „eroii” moderni ai „educației fizice”, fără educație morală (cea predicată numai cu cuvîntul, nu și cu faptele, nu numără).

D-Sale Dlui
P. T. D.

Liceul de Stat
Redacția